

สรุป

พระราชกระแสรับสั่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ ๑๐ เรื่อง การศึกษา

เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เวลา ๑๕.๓๐ - ๑๖.๓๐ น.

ณ ห้องประชุม สพฐ. ๑ อาคาร ๔ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

*****

ตามที่ได้มีการประชุมร่วมองคมนตรี ๓ ท่าน กับผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย และพลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ ได้น้อมนำพระราชกระแสรับสั่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ ๑๐ เรื่อง การศึกษา มาแจ้งให้ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาธิการทราบเมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เวลา ๑๕.๓๐ - ๑๖.๓๐ น. ณ ห้องประชุม สพฐ. ๑ อาคาร ๔ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นั้น สรุปได้ ดังนี้

๑. พระบรมราโชวาท/ พระราชกระแสรับสั่ง รัชกาลที่ ๙/ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ ๑๐

พระบรมราโชวาท/ พระกระแสรับสั่ง รัชกาลที่ ๙

- พระบรมราโชวาท รัชกาลที่ ๙ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๕ กรกฎาคม ๒๕๐๕

“ประเทศชาติของเราจะเจริญหรือเสื่อมลงนั้นย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชนแต่ละคน เป็นสำคัญ ผลการศึกษาอบรมในวันนี้จะเป็นเครื่องกำหนดของชาติในวันข้างหน้า”

ผู้ที่เป็นครูอาจารย์นั้น ใช่ว่าจะมีแต่ความรู้ในทางวิชาการ และทางการสอนเท่านั้นก็หาไม่ จะต้องรู้จักอบรมเด็กทั้งในด้านศีลธรรมจรรยา และวัฒนธรรม รวมทั้งให้มีความสำนึกรับผิดชอบในหน้าที่ และในฐานะที่จะเป็นพลเมืองที่ดีของชาติต่อไปข้างหน้า การให้ความรู้หรือที่เรียกว่าการสอนนั้นต่างกับการอบรม การสอนคือการให้ความรู้แก่ผู้เรียน ส่วนการอบรม เป็นการฝึกจิตใจของผู้เรียนให้ซึมซาบจนติดเป็นนิสัย ขอให้ท่านทั้งหลายจงอย่าสอนเพียงอย่างเดียว ให้อบรมให้ได้รับความรู้ดังกล่าวมาแล้วด้วย

- พระบรมราโชวาท รัชกาลที่ ๙ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ๑๕ ธันวาคม ๒๕๐๓

ความรู้กับคุณธรรมจะต้องเป็นเรื่องเดียวกัน

“ให้มีความวิตกไปว่า เด็กชั้นหลังจะห่างเหินจากศาสนาเลยกลายเป็นคนไม่มีธรรมในใจมากขึ้น คนที่ไม่มีธรรมเป็นเครื่องดำเนินตาม คงจะหันไปทางทุจริตโดยมาก ถ้ารู้น้อยก็โกงไม่ใคร่คล่อง ถ้าโกงไม่สนิท ถ้ารู้มากก็โกงคล่องขึ้นแลโกงพิสดารมากขึ้น การที่หัดให้รู้อ่านอักขรวิธี ไม่เป็นเครื่องฝึกหัดให้คนดีแลคนชั่ว เป็นแต่ได้วิธีสำหรับจะเรียนความดีความชั่วได้คล่องขึ้น”

(พระราชหัตถเลขา ล้นเกล้า ร.๕ พ.ศ. ๒๔๔๑)

- พระราชกระแสรับสั่งด้านการศึกษา ของรัชกาลที่ ๙

๑. นักเรียน

๑.๑ “ครูต้องสอนให้เด็กนักเรียนมีน้ำใจ เช่น คนเรียนเก่งช่วยติวเพื่อนที่เรียนล้าหลัง ใช่ว่าสอนให้เด็กคิดแต่จะแข่งขัน (Compete) กับเพื่อน เพื่อให้คนเก่งได้ลำดับดีๆ เช่น สอบได้ที่หนึ่งของชั้น แต่ต้องให้เด็กแข่งขันกับตนเอง” (๑๑ มิ.ย. ๕๕)

๑.๒ “ครูไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางเทคโนโลยีมาก แต่ต้องมุ่งปลูกฝังความดีให้นักเรียนชั้นต้น ต้องอบรมบ่มนิสัยให้เป็นพลเมืองดี เด็กโตก็ต้องทำเช่นกัน” (๖ มิ.ย. ๕๕)

๑.๓ “เราต้องฝึกหัดให้นักเรียนรู้จักทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นหมู่คณะมากขึ้น จะได้มีความสามัคคี รู้จักดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ความรู้ และประสบการณ์แก่กัน” (๕ ก.ค. ๕๕)

๑.๔ “ทำเป็นตัวอย่างให้นักเรียนเป็นคนดี นักเรียนรักครู ครูรักนักเรียน” (๙ ก.ค. ๕๕)

๒. ครู

๒.๑ “เรื่องครูมีความสำคัญไม่น้อยกว่านักเรียน ปัญหาหนึ่งคือ การขาดครู เพราะจำนวนไม่พอ และครูย้ายบ่อย ดังนั้น ก่อนคัดเลือกเด็กที่จะพัฒนาต้องพัฒนาครูก่อน ให้พร้อมที่จะสอนเด็ก ให้ได้ผลตามที่ต้องการ จึงจะต้องคัดเลือกครูและพัฒนาครู ต้องตั้งฐานะในสังคมของครูให้เหมาะสม และปลูกจิตสำนึกโดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิธีการคือ การให้ทุนและอบรม กล่าวคือ ต้องมีความรู้ทางวิชาการในสาขาที่เหมาะสมที่จะสอน ต้องอบรมวิธีการสอนให้มีประสิทธิภาพ มีความเป็นครูที่แท้จริงคือ มีความรัก ความเมตตาต่อเด็ก ควรเป็นครูท้อแท้เพื่อจะได้มีความผูกพันและคิดที่จะพัฒนาท้องถิ่นที่เกิดของตน ไม่คิดย้ายไปย้ายมา” (๑๑ มิ.ย. ๕๕)

๒.๒ “ต้องปรับปรุงครู ครูจะอายุ ๔๐ - ๕๐ ปี ก็ต้องเรียนใหม่ ต้องปฏิบัติครูอย่างจริงจัง (๖ มิ.ย. ๕๕)

๒.๓ “ปัญหาปัจจุบันคือ ครูมุ่งเขียนงานวิทยานิพนธ์ เขียนตำราส่งผู้บริหาร เพื่อให้ได้ตำแหน่ง และเงินเดือนสูงขึ้น แล้วบางทีก็ย้ายไปที่ใหม่ ส่วนครูที่มุ่งการสอนหนังสือกลับไม่ได้อะไรตอบแทน ระบบไม่ยุติธรรม เราต้องเปลี่ยนระเบียบตรงจุดนี้ การสอนหนังสือต้องถือว่าเป็นความดีความชอบ หากคนใดสอนดี ซึ่งส่วนมากคือมีคุณภาพและปริมาณ ต้องมี Reward” (๕ ก.ค. ๕๕)

๒.๔ “ครูบางส่วนเวลาสอนนักเรียนจะสอนไม่หมดแต่เก็บไว้บางส่วน หากนักเรียนต้องการรู้ทั้งหมดวิชา ก็ต้องเสียเงินไปสมัครเรียนพิเศษกับครูท่านนั้น จะเป็นการสอนในโรงเรียนหรือส่วนตัวก็ตาม” (๕ ก.ค. ๕๕)

หน้าที่

- พระราชกระแสน้ำของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เกี่ยวกับการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

ก. พระเจ้าอยู่หัวทรงยึดมั่นในหน้าที่

ข. หน้าที่ของพระเจ้าอยู่หัว

๑. ในฐานะพระเจ้าแผ่นดิน → ต้องดูแลราษฎร

๒. ในฐานะทรงเป็นพลเมืองดี → เห็นอะไรที่จะทำเพื่อบ้านเมืองได้ก็ต้องทำ

(วารสารมูลนิธิชัยพัฒนา, ธ.ค. ๒๕๕๗).

- พระบรมราชโบาย/ พระราชกระแสน้ำ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ ๑๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงตอบรับเป็นพระมหากษัตริย์ เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๙

“เพื่อสืบสานพระราชปณิธาน และเพื่อประโยชน์ของประชาชนชาวไทยทั้งปวง”

● **พระบรมราชาโบายของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ ๑๐ ด้านการศึกษา**

การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน

๑. ทศนคติที่ถูกต้อง

๒. พื้นฐานชีวิต (= อุปนิสัย) ที่มั่นคงเข้มแข็ง

๓. มีอาชีพ - มีงานทำ

● **พระราชกระแสของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ ๑๐ ด้านการศึกษา ในภาพรวม**

๑. สืบสานพระราชปณิธานหรือพระราชกระแสรับสั่งรัชกาลที่ ๙ เรื่อง การสร้างคนดี

๒. การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่เด็ก ทศนคติที่ถูกต้อง (อุปนิสัย) ที่มั่นคงเข้มแข็ง มีอาชีพ-มีงานทำ ฯลฯ

๓. เน้นการสร้างทัศนคติ (Attitude)

๔. การศึกษาในภาพรวมทำอะไรให้เยาวชนมีความสนใจและเข้าใจเรื่องของสถาบันและประวัติศาสตร์

๒. การดำเนินงานขององคมนตรีตามพระราชาโบาย/ พระราชกระแสรับสั่ง รัชกาลที่ ๙ และรัชกาลที่ ๑๐ เรื่อง การศึกษา มีสำคัญ ดังนี้

● พระราชกระแสรับสั่งรัชกาลที่ ๙ ทรงห่วงใยเรื่องมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล และในชุมชน จึงมีการดำเนินการโดยเริ่มทำเหมือนภาคเอกชนไม่เอาตำแหน่งไปทำให้เกิดปัญหาบางส่วนราชการ ต้องรับฟังปัญหาและมาแก้ไขให้ตรงจุด ดำเนินการมาแล้ว ๔ ปี ในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกลรวม ๑๕๕ แห่ง ในทุกภาค เช่น กองทุนการศึกษาพระราชทาน เรื่องที่พักอาศัยครู การปรับปรุงอาคาร สถานที่ที่พักนักเรียน

● การจัดการเรียนการสอนในพื้นที่ห่างไกล และการอาชีวศึกษาบางส่วน ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน สพฐ. และ สอศ. สกอ. การจัดการศึกษาแบบทวิภาคีโดยร่วมกับภาคเอกชน ส่งผลให้เด็กได้เรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ ในการฝึกงานในโรงเรียน และ สกอ. โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏ ให้ความช่วยเหลือโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลในการอบรมพัฒนาครู และจัดนักศึกษาฝึกสอน

๓. แนวคิดและแนวทางดำเนินการขององคมนตรีในการน้อมนำพระราชกระแสรับสั่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐ เรื่อง การศึกษา ที่สำคัญๆ ได้แก่

๓.๑ กระหวงศึกษาธิการดำเนินการควรวรรณภารกิจ/ โครงการในส่วนของรัชกาลที่ ๙ และรัชกาลที่ ๑๐ เข้าด้วยกัน และดำเนินการในภาพกว้างตามที่รัชกาลที่ ๑๐ ทรงมอบหมาย

๓.๒ การสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง ต้องหาแนวทางสร้างคนดีก่อน แล้วจึงจะไปสู่เด็กเป็นคนดี และพัฒนาให้เป็นคนเก่ง โดยเฉพาะปัญหาการศึกษาที่มีเรื่องการทุจริตในห้องสอบ ปัญหาหนี้สินครู และปัญหาการศึกษา ฯลฯ

ครูต้องมีศรัทธาที่แรงกล้าเพื่อให้เด็กเป็นคนดี คือ สิ่งที่สอนและอบรมผู้เรียนให้มียศความรู้ มีอุปนิสัยดี (Character Education) ๕ ด้าน คือ ศีลธรรม จริยธรรม มารยาท วินัย และวัฒนธรรม เพื่อให้คนไทยเป็นผู้มีมารยาท มีวินัย มีความรับผิดชอบในหน้าที่ และเป็นพลเมืองดีของชาติ โดยการศึกษาแบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ การสอน และการอบรม ซึ่งเปรียบเสมือนต้นไม้ที่มีส่วนของลำต้นและราก

การศึกษาเปรียบเสมือนต้นไม้

ลำต้น ชูดอก - ออกผล	
* ทักษะชีวิต - ทักษะงาน	
* ความรู้พื้นฐาน	
* ความรู้เฉพาะทาง	

รากแก้วมั่นคง	
* มีคุณธรรม - จริยธรรม	
* มีวัฒนธรรม (มารยาท)	
* รับผิดชอบในหน้าที่	
* เป็นพลเมืองดี	

๓.๓ ระบบการศึกษาต้องใช้ศรัทธาสรางเด็ก เยาวชน เป็นผู้ใหญ่ที่ฝากบ้านเมือง : งานของครูจะเป็นเรื่องยาก ช่วยก่อสร้างคนดีแก่บ้านเมือง ต้องสอนให้เด็กรู้จัก รู้คิด ยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องในเรื่องความเป็นชาติสถาบัน ประวัติศาสตร์ การสร้างเด็กเพื่อเป็นคนในอนาคตของชาติที่มีการศึกษา และพบว่าความคาดหวังในเด็กของประเทศไทย คือ ชื่อสัตย์ รับผิดชอบ มีน้ำใจ

การอบรมจนเกิดเป็นนิสัยประจำชาติ

ญี่ปุ่น	มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ รับผิดชอบต่อส่วนรวม
สิงคโปร์	ชื่อสัตย์ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้
เกาหลีใต้	มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ สู้งานหนัก
ไทย (คาดหวัง)	ชื่อสัตย์ รับผิดชอบต่อ มีน้ำใจ

๓.๔ น้อมนำแนวพระบรมราโชบายของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ ๑๐ “ด้านการศึกษา ต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน” ได้แก่ ๑. ทศนคติที่ถูกต้อง ๒. พื้นฐานชีวิต (= อุปนิสัย) ที่มั่นคงเข้มแข็ง ๓. มีอาชีพ-มีงานทำ นั้น การแนะแนวอาชีพต้องเข้มข้น โรงเรียนควรมีการแนะแนว ทั้งการแนะแนวชีวิต (วินัยและมารยาทไทย) และแนะแนวอาชีพ อย่างเป็นระบบ

๓.๕ การศึกษากับความมั่นคง น้อมนำพระบรมราโชบายของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ ๑๐ ต้องเพิ่มวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวสถาบัน อยากเห็นคนไทยมีวินัย รู้หน้าที่ มีความรับผิดชอบ สร้างวินัย โดยกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี

๓.๖ การพัฒนาการศึกษาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับชุมชน วัด โรงเรียน Cluster community best เพื่อให้ชุมชนช่วยดูแลในทุกระดับการศึกษา

- ๓.๗ การแก้ไขปัญหาหนี้สินครูจะแก้ไขจริงจังได้อย่างไรเพื่อให้เป็นระบบ ซึ่งมีการศึกษานำร่องไว้ ได้แก่
- ๓.๗.๑ สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเป็นหนี้ซึ่งไม่ใช่สิทธิในการกู้ แต่เป็นความรับผิดชอบ
วางระบบแนวทางแก้ไขหนี้สินของครู ไม่ให้เป็นภาระแก่ครูในการจัดการเรียนการสอน
- ๓.๗.๒ ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาหนี้สินครู
- ๑) จัดทำบัญชีครัวเรือน
  - ๒) หาสาเหตุว่าครูเป็นหนี้ได้อย่างไร
- ๓.๘ ข้อคิดและแนวทางการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
- ๓.๘.๑ การดำเนินการในพื้นที่ที่เหลื่อมล้ำกัน ควรมีการประสานงานกันระหว่างหน่วยงาน เช่น
หน่วยงาน สพฐ. สอศ. สกอ. กศน. จะทำให้ระบบการศึกษาดำเนินไปข้างหน้าได้ตรงต่อเป้าหมาย
- ๓.๘.๒ ควรให้พระสงฆ์มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างความเข้าใจและการอบรมให้ความรู้
- ๓.๘.๓ การร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุขโดยเฉพาะโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช ในการให้ความรู้กับนักเรียน เยาวชนในสถานศึกษา เรื่องเพศศึกษา ยาเสพติด
- ๓.๘.๔ องคมนตรียินดีที่จะให้คำแนะนำและกำลังใจ
- ๓.๘.๕ งานตามภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการก็ให้ดำเนินการต่อไป
-